

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec 2'20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec 2'—
V upravi prejemam mesečno . . 1'70

Sobotna izdaja:

za celo leto 7'—
za Nemčijo celoletno . . . 9'—
za ostalo inozemstvo . . . 12'—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettirvsta (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat „ 15 „
za trikrat „ 13 „
za večkrat primeren popust.

Poročna oznamila, zahvale, smrtnice itd.:
enostolpna pettirvsta po 20 vin.

Poslano:
enostolpna pettirvsta po 40 vin.

Izhaja vsak dan, izveniški ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vožni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Dr. J. K.: Jezikovno pravo od leta 1852. do 1867.

Slovenščina v vojaški službi.

Cesarska naredba dne 23. marca 1852 ukazuje, naj se ustanove trije zavodi za vzgojo častnikov. V enem naj se služba vrši v nemškem in ogrskem, v drugem v nemškem in laškem, v tretjem v nemškem, poljskem in rusinskem jeziku. — Slovenski jezik ni omenjen.

Matice.

Minister notranjih reči določa dne 29. maja 1858, da so dopustne češke matice v evangelijskih slovanskih župnijah tudi glede na duplikate, ki se pošiljajo dunajskemu evangelijskemu konzistoriju. — Jasno je, da katoliški Slovani niso na slabšem od protestantov, in da se ta odlok brez dvojbe more analogno uporabljati tudi za katoliške Slovence.

Državni zakonik.

Patent dne 27. decembra 1852 razveljavlja prejšnje določbe in veli, da je odslej samo nemški tekst avtentičen, in naj se državni zakonik odslej izdaja samo v nemščini. Prevodi v drugih jezikih se razglašajo v deželnih vladnih listih.

Pravosodni minister ukazuje dne 19. marca 1853, da je tudi za nazaj le nemški tekst avtentičen.

Patent dne 1. januarja 1860: Zakoni in naredbe, ki so določene, da se razpošljejo tudi občinam, se na državne stroške objavljajo v občinah običajnih deželnih jezikih.

Cesarski diplom dne 20. okt. 1860 se je izdal v nemščini in v vseh deželnih jezikih.

Brzjav.

Trgovinski minister dne 8. februarja 1852. Zasebne brzjavke se sprejemajo samo v nemščini. Dopustna je francoščina za Belgijo in Francosko.

Dopis državnega ministra Belcredija trg. ministru dne 4. junija 1860: Zasebne brzjavke se naj sprejemajo v vseh v državi običajnih jezikih. To velja tudi za službene in državne uradne brzjavke, ki morajo biti sestavljene v uradnem jeziku, »ki zdaj nikakor ni izključno nemški in laški« (Amtsprache, welche dermalen keineswegs ausschliesslich die deutsche und italienische ist). — Bel-

credi priznava torej, da nemščina ni izključni notranji uradni jezik.

Šole.

a) Bogoslovnice. Naučni minister dne 29. marca 1858. Učni jezik je vedno latinski; za posamezne predmete se smejo iz važnih razlogov rabiti drugi jeziki. — Ta odlok je v zmislu konkordatnih določil.

b) Gimnazije. Naučni minister dne 16. decembra 1854: Za učni jezik mora biti glavno načelo, da se rabi tisti, ki se v njem učenci najlažje izobražajo, ki jim je tako znan in domač, da se v njem s popolnim uspehom lahko uče.

Kjer potemtakem ne more biti nemščina, ki mora biti na vseh gimnazijah obvezna, izključni učni jezik, se mora na vsak način pretežno (vorherrschend) rabiti v višjih razredih; kolikor je to v soglasju s tem načelom, se smejo tudi v višjih razredih rabiti drugi jeziki.

Proti temu odluku so se pritoževali Ogri, Hrvatje, Srbi v svoji Vojvodini, pa tudi občine in druge korporacije, ki so same zdrževale gimnazije. Zato se je dne 8. avgusta 1859 izpremenil, da smejo tudi za višje razrede tisti, kateri skrbijo za gimnazije in nastavljajo učitelje, določiti nemški učni jezik, če se le doseže smoter, da znajo izstopivši gimnazijci nemščino popolnoma. Izključenje materne jezika iz višjih razredov škoduje narodnemu napredku, ki se povspečuje še z učnimi knjigami. Vlada je volja je, da se materni jezik ne izključi kot učni jezik na gimnazijah.

Za stenografijo ukazuje naučni minister dne 14. maja 1860, da morajo delati kandidati za učiteljsko sposobnost v nji izpit v nemškem jeziku iz nemške stenografije po Gabelsbergovem sestavu.

c) Realke. Učiteljski kandidati za nemščino na zavodih, kjer je učni jezik kak drug deželni jezik, morajo delati izpit za pouk v tem jeziku za nižje razrede. Obratno mora kandidat za deželni jezik biti izprašan za pouk v nemščini na nižji realki. Naučni minister 24. aprila 1853.

Finančne oblasti.

a) Finančni minister dne 16. februarja 1855 ukazuje za finančne prokurature nemški jezik v notranjem poslovanju, dopisovanju z uradi, v vseh spisih in sodnih vlogah s sodnimi in upravnimi gospodskimi (izvzemši Dalmacijo in Benečijo, kjer velja laščina). Finančni prokurator

mora ugovore, ki bi jih kaka gosposka stavila, brž naznaniti fin. ministru. — Bolj trda je šla z izvršitvijo tega odloka. To nam priča odlok finančnega ministra dne 20. jan. 1861, ki mu je pridil justični minister dne 27. jan., in ki velja za Galicijo, Češko, Moravo in Primorje. V njem se kočija vozi nazaj. Finančni prokuratorji se morajo vedno, naj zastopajo tožnika ali toženca redno, kolikor je mogoče v sodnih govorih in vlogah posluževati tistega, pri sodišču običajnega jezika, ki ga nasprotnik govori in razume. Le tam, kjer nasprotnika zastopa advokat, ali kjer prokurator ne ve, kateri jezik govori nasprotnik, se sme rabiti nemščina.

Po ti naredbi je torej na Primorskem zdaj slovenščina tudi za finančne prokurature v rabi, na Kranjskem se po neumljivi trdoglavosti, ki se upira logični analogiji, če je v prid slovenščini, seveda še vedno tako zvesto drži naredba iz l. 1855. kakor nevestno se druge naredbe, ki govore v prilog naši ravnopravnosti, prestopajo.

b) Kazensko postopanje pri finančnih uradih ureja finančni minister z dne 10. oktobra 1858: Če se je priča ali obdolženec zasljal v jeziku, ki ni poslovni jezik v uradu, naj se v protokolu pove, v katerem jeziku in kako se je zasljal, ali s tolmačem, ali tako, da sta vodilni uradnik in zapisnikar zastopala tolmača. — Tudi pravcata kolobocija!

c) Vloge. Za vse slovenske pokrajine veljaven odlok fin. min. dne 12. marca 1862 pravi, da se je pri nekem uradu neka slovenska vloga glede na odmero pristojbin odbila, češ da urad nima naročila sprejemati take vloge. Odlok krepko pravi: S tem se je v bistvu in obliki žalilo v drž. tem. zakonu izraženo načelo narodnosti. V čisto ali mešano slovenskih okrajih se morajo sprejemati slovenske vloge sploh in reševati v njenem jeziku. To ukazuje v davčnih rečeh že državna pamet (Saatsklugheit). Kjer je bo treba, se bodo izvršile uradne prestave, da bo vsaj en višji uradnik v vsakem uradu v besedi in pismu znal nemški deželni jezik.

Za ta odlok zasluži fin. minister pohvalo. Sklicuje se (l. 1862.) na načelo narodnosti (Princip der Nationalität) tudi za Koroško in na Staatsklugheit. Imel bi dovolj posla, ko bi zdaj iznova prišel na svet; čudil bi se, ko bi videl, kako malo je napredovala Staatsklugheit od njegovih časov.

Trgovina.

a) Menični blanketi. Dne 7. marca 1860 ukazuje fin. min., naj se izdajo uradni menični blanketi v nemščini, dne 8. oktobra 1867 tudi v laščini.

b) Trgovske knjige se morajo pisati v kakem živem jeziku. Trg. zak. dne 17. decembra 1862.

Rojaki!

V nedeljo dne 19. in v ponedeljek dne 20. julija na

Tabor Svete vojske na Brezjah!

Razpored:

a) V nedeljo:

Ob pol 12. uri dopoldne zadnja sv. maša za one, ki bodo v nedeljo dopoldne šli od doma.

Ob 3. uri pričetek tabora. Najprvo v cerkvi pridiga in litanije. — Potem zborovanje izven cerkve. Govore: Deželni poslanec dr. Vinko Gregorič, ces. svetnik Gustav Pirc, gđc. Antonija Štupca in Kat. Kirn, ter zastopnik Hrvatov P. Fortunat Pintarič in Vladimir Smolčič.

Zvečer v mraku sprevid, med katerim se bo pela abstinentska himna.

b) V ponedeljek:

Zjutraj ob pol 6. uri sv. maša za prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegovo soprogo, med katero se bo delilo sv. obhajilo.

Ob 7. uri druga pridiga. — Nato nadaljevanje zborovanja izven cerkve. Občni zbor Protialkoholne zveze ter pokrajinskih podzvez: štajerske, koroške, goriške, tržaške in hrvaške. Potem drugi govori. — Po končanem skupnem zborovanju posvetovanja protialkoholnih zvez duhovske, učiteljske in dijaške.

Popoldne za one, ki bodo želeli, izlet na Bled oziroma v Bohinj.

Rojaki! Gre se za veliko delo. Gra za osvoboditev naše domovine iz sužnjosti alkoholizma, ki pogoltne vsako leto 100 milijonov kron, upropasti mnogo posestev, onesreči nešteto družin, ukonča nešteto življenj. Kdor ima srce za blaginjo domovine, pridri k temu važnemu zborovanju! Na noge vsi pogumni. Tu se pripravimo na veliki boj, ki ima prinesiti dragi domovini svobodo!

LISTEK.

Josip Vandot:

Razor.

Slika iz davnih dni.
(Daje.)

»Ljubi moji,« je šepetal s komaj slišnim glasom, »Gospod me kliče k sebi, in jaz se ne morem več ustavljati njegovemu svetemu klicu... Pojdem, pojdem... A vi ostanite trdni v svoji veri in ne dajte se zapeljati od grehov sveta. Ostanite zvesti Gospodu, da pridete enkrat na njegovo sveto stran. Mračni in temni je svet, a večna Resnica je tako jasna in svetla... Naj se ne loči nikdar vaša duša od nje, in vaše oči naj bodo vsekdar uprte v brezkončno nebo... Ostanite zdravi, ljubi moji! Jaz grem... jaz grem... Gospod me kliče...«

Starček je utihnil in oči so mu ugaspile. Glava se je nagnila na stran, in duša je pohitela proti nebu. Mrtev je bil svečenik Razor. Umrl je v Gospodu, ko je izvrševal njegovo sveto opravilo.

Jasno in toplo je svetilo pomladansko solnce. Vseokrog so poganjale iz zemlje bujne cvetice in drobne trave. Vse je kipel v novo življenje, in pri-

jeten, blagodejen vonj se je širil po zagorski dolini. Čez modro nebo je hitel bel oblak; naglo se je dvigal in izgnil kmalu nekje v modri jasnini.

Radegost je položil mrtvo truplo na mehki mah. Pokleknil so vsi okrog mrtvega svečenika in so molili solznih oči. Naposled je vstal Radegost in je izpregovoril s tresočim glasom:

»Dragi, ni nam treba žalovati za častitim Razorjem. Veselimo se raje, da ga je Bog poklical k sebi, da ga poplača s svojo neskončno dobroto. Iz neba bo gledal na nas in nam bo priprošnjik pri Kristu... Drugega boljšega mu ne moremo dati na pot v blažena nebesa kakor obljubo, da se bomo trdno držali njegovih naukov in jim ne postanemo nikoli nezvesti. Obljubimo mu to zdaj, dragi! In glejte, kakor ona bela gora, ki stoji trdno in kljubuje vsem vihram, tako trdno hočemo mi ohraniti v svojem srcu svojo vero in svoje pravo. In da se spominjamo vsekdar naše, ravnokar dane obljube, imenujmo ono goro po imenu svetega učenika — Razor. Spominjala nas bo vedno našega svetega svečenika in nas bo navajala vedno k pravemu, Kristu dopadljivemu življenju.«

Tako je govoril Radegost. Zavel je topel veter in je nesel njegove besede preko doline, Visoko k belim snežni-

kom jih je nesel. Trepotali so tam gori svetli žarki in so poljubovali sinje teme snežnika-velikana, ki je ravno dobil svoje ime. In zdelo se je, kot bi bil razumel snežnik besede toplega vetra. Kajti zasvetil se je še lepše, in na njegovem belem snegu se je iskriло tisoč in tisoč svetlih biserov...

Kruto so se maščevali Obri tisto leto poraz, ki so ga doživeli lani na poljani kraj deroče Drave. Komaj je porasla trava širne doline, so se dvignili izza podonavskih planjav. Kakor roji brezštevilnih koblic so se vsuli od treh strani na zeleni Gorotan. Požigali in morili so vse, kar jim je prišlo pod roko. Ježili so se ljudem lasje na glavi, ko so čuli o grozodejstvih divjih pasje-glavcev. Žene in otroci so bežali jokajoč in obupajoč v črne lesove, kjer so se poskrili v črni goščavi. Može pa so se zbirali v trume, da pohite z orožjem v roki sovragom naproti. Zbrala se je vojska hrabrih Slovencev. Volili so si poveljnika in so se pri tem razprli. Polovica je hotela Volčana, brniškega starešina, a druga je zahtevala Slavojja, župana iz Svetne vasi. Razprli so se tedaj Slovenci in so se razdvojili. Volčan je videl, da preti vsem poguba in pogin, ako se razdvoje. Sam se je odpo-

vedal poveljstvu in je rotli s solzami v obeh vojnike, naj se ne cepijo. A zaman. Razžaljeni Slavoj je odšel s svojo vojsko na glinsko polje. A tam so ga zajeli Obri. In Slavoj se je sramotno udal sovražniku. Obljubil je večno pokorščino najzagrizenejšemu sovragu Slovencev, in je postal njegov rob.

Volčan pa je šel sovragu naproti. Nedaleč od Brnice, na širnem dravskem polju sta zadela sovražnika drug ob drugega. Kakor levi so se postavili Slovenci in bran. Z divjimi kriki, ki so pretresali ozračje, so navalile nanje neštene trume pasje-glavcev. Na svojih urnih, majhnih konjih so švigali kakor blisk semtertja in zabadali Slovence s svojimi ostrimi kopji. Solnce je bilo ravno vzšlo, ko so pričeli boj. Oblak pušic je zakrival bojevalce; svetle sikire so se bliskale v solnčnih žarkih; toda kmalu so zardele v rdeči krvi.

Solce se je dvigalo vedno više; a boj ni ponehal niti za trenutek. Slovenci so seki vedno huje okrog sebe. Vrste Obrov so se že pričele majati in se umikati nazaj. Videli so Slovenci to in so zavriskali. Z novimi močmi so navalili na klete sovraže in so seki kakor besni krog sebe. »Bogovi so z nami,« so klicali drug drugemu. »Naprej, bratje, naprej!« — Vrsta Obrov se je že prelomila, in tu in tam je že bilo videti po-

Po atentatu na prestolonaslednika.

Pokojni nadvojvoda Franc Ferdinand in Slovenci.

Od odlične strani izvem, da se je pokojni nadvojvoda posebno zanimal za Slovence. Ko se je pred meseci mudil v Miramaru, ga je obiskal visok slovenski dostojanstvenik. Temu je dejal nadvojvoda, kako gori proti kršnemu Krasu in slovenskim planinam: »Tu gori prebivajo moji ljubi Slovenci.« Iz prav tako odličnega vira pa smo izvedeli tudi, da se je pokojnik zelo zanimal za koroške Slovence. Prebral je celo knjigo »Aus dem Wilajet Kärnten«, v kateri se opisujejo krivice, ki se gode Slovincem. Dal si je o koroških razmerah poročati.

Preiskave v Sarajevu

še niso zaključene, kakor trde dunajski diplomatični krogi. Izid preiskave se takoj izroči javnosti, ko jo zaključijo in če bodo doznali dejstva, nastopijo tudi v Belgradu z demaršom in se Srbija oficijelno o tistih točkah preiskave obvesti, ki se tičejo zvez zarotnikov in velesrbske propagande z gotovimi srbskimi krogi. Sodijo, da bodo razprave s srbsko vlado trajale več tednov. Aretirali so dozdej v Sarajevu 13 neposrednih udeležencev zarote, poleg teh je policija zaprla še do 100 oseb; povprečno izženejo vsak dan do 30 oseb čez mejo. Po dosedanjih uspehih preiskave je bilo 14 zarotnikov, 13 so jih zaprli, 1, mohamedanec Bagič, je ušel. Princip je dal tudi njemu eno bombo, 1 revolver in 1 steklenico s cijankalijem. Od 9. t. m. nadalje so v Sarajevu prepovedali tudi vsa brzobjavna in telefonska poročila o novih aretacijah.

Velesrbska propaganda v Berlinu.

O postopanju berlinske policije proti velesrbski propagandi se poroča: Meseca aprila je bila berlinska policija iz Sarajeva obveščena, da obstoja v Berlinu neki hrvatsko-slovenski odbor, ki namerava napad na nemškega cesarja Viljema. Pismo je bilo anonimno in mu zato niso velike važnosti pripisali. Ko je bil umorjen nadvojvoda Franc Ferdinand, pa je berlinska policija začela opazovati srbske dijake. Odkrili so, da s srbskimi znaki okinčani dijaki zelo živahno občujejo na stanovanju srbskega dijaka Jordana Paviča v Charlottenburgu. Ob hišni preiskavi so našli veliko spisov, iz katerih sklepajo, da so razvijali iz Berlina srbski dijaki živahno agitacijo in da so bili v ta namen v tesni zvezi z Omladino v Belgradu kakor tudi s svojimi tovariši na avstrijskih in na nemških vseučiliščih. Iz papirjev so tudi razvideli, da so v Berlinu ustanovili srbski dijaki društvo »Edinstvo«. Paviča in druge odbornike so povabili k policijskemu predsedstvu, kjer so zatrjevali, da goji društvo zgolj družabnost in da so bili sestanki le prijateljski. O društvenih pravilih niso hoteli ničesar izpovedati, srbskega tolmača pa policija ni imela. Nadaljnje postopanje bo odvisno od prestave zaplenjenih spisov

samezne trume, ki so bežale v divjem neredu preko polja. Srca Slovencev so se dvigala v silni radosti. Ze so mislili, da zmagajo v hrabrem boju in pokoljejo divje pasjeglavec.

A tedaj so obstali kakor prikovani. Sem doli od črnega lesa je zazvenel hipoma glasen krik. Tam gori je začrnelo polje, in kakor čebele iz panja se je vsulo sto in sto pasjeglavcev iz lesa. Drvili so naravnost na Slovence in so jih pritiskali od vseh strani. Vnovič se je oglašil divji krik; zopet se je vnel krvavi boj na širnem polju. Vedno huje so pritiskali Obri, in zdelo se je, da vstajajo nove trume kar iz zemlje. Neštevilno jih je že ležalo po krvavih tleh, a njihovo število je postajalo vedno večje. Čete Slovencev so ginile vedno bolj; njihovo število se je krčilo, in zdelo se je, da jih pomandrajo vsak hip divji pasjeglavci. Nič več se niso bojevali. Slovinci za zmago. Videli so, da je ves njihov trud zaman; toda vdati se niso hoteli. Raje so popadali v hrabrem boju kot junaki, kakor da bi živeli sramotno življenje kot robovi, kot psi divjih Obrov.

In Slovenci so se zakadili kot volčje med sovražnike. Kakor brez uma so sekali krog sebe. Vsak udar je bila smrt sovragu. Razbesnili, krvaveči so dirjali po polju kot zli duhovi osvete. Gledali so jih Obri, in lasje so se jim ježili. A odzadaj so jih pritiskale trume rojakov in so jih suvale naprej. In Obri so zabadali s svojimi dolgimi sulicami razbesnele Slovence in so kričali nerazumljive besede. Padali so Slovenci drug za drugim. Le tuintam se jih je še borila mala tolpa, kroginkrog obkoljena od brezštevilnih sovragov. (Dalje.)

in pravil. Prestava zaplenjenih spisov pred ponedeljkom ne bo končana.

Preiskave v Pragi.

8. in 9. t. m. so zopet bile hišne preiskave v Pragi pri srbskih in pri drugih jugoslovanskih dijakih. Veliko jih je radi počitnic že domov odpotovalo. Zaplenjena korespondenca ni nič sumljivega dokazala.

Nadaljnje aretacije v Bosni.

V Bosanskem Brodu je povzročila veliko pozornost eskorta treh orožnikov, ki so peljali tri vklejene Srbe. Med aretovanci je bil tudi sin nekega popa. Aretirali so tudi nekega elegantnega tujca. V Tesliču pri Doboju je pripeljala žandarmerija nekega bogatega gostilničarja, bivšega črevljarja, voditelja radikalnih Srbov v dobojski okolici. Tu se trdi, da so Srbi tudi v Bosanskem Brodu imeli za bombe napade vse pripravljeni, če bi se bil peljal rajni prestolonaslednik skozi Bosenski Brod.

Srbska zarota v Londonu.

Londonški tednik »John Bull« objavljaja senačno, a nekoliko mistično poročilo, ki obdoljuje londonsko srbsko poslaništvo sokrivde ob napadu na rajnega nadvojvoda Frana Ferdinanda in vojvodinje Hohenberg. »John Bull« trdi, da je ustanovila Srbija pred približno osmimi meseci v svojem londonskem poslaništvu tajno pisarno z nalogom, da agitira proti Avstro-Ogrski. V tej tajni pisarni se je izkubala zarota proti nadvojvodi Francu Ferdinandu. List pristavlja, da oficijelnega poslaniškega osebja brez dokazov ne more obtožiti. Ko se je meseca aprila srbsko poslaništvo preselilo iz Belmarouee Mansions hotela na Queens Gate, so sežgali veliko važnih listin. En kos nekega na pol sežganega spisa ima uredništvo in je »John Bull« fotografiral tega spisa objavil. Od tiskane glave se razločijo še besede: . . . tion Royale de Serbie« in dovolj od datuma, da se spozna 5. april. Vsebinsko je, kakor trdi »John Bull«, pisana s tajno pisavo tajne pisarne. List trdi, da ima ključ od tajne pisave in podaja sledečo prestavo: »Za popolno odstranitev (elimination) F. F. vsota 2000 funtov, ki se izplača: 1000 funtov ob Vašem prihodu v Belgrad iz rok gospoda G., ostanek 1000 funtov po končani nalogi, izplačljiv, kakor zgoraj. Vsota 200 funtov za izdatke in za plačilo agentom, predno od tu odpotujejo . . .« Črke F. F. naj bi pomenjale Franc Ferdinand. Odgovoren za to odkritje je seveda »John Bull«.

Proti velesrbski propagandi, — Nemško-madžarska vojaška granica v Bosni?

»Az Est« objavlja podrobnosti o odredbah, sklenjenih v zadnjem skupnem ministrskem svetu proti velesrbskemu gibanju. Ob srbsko-črnogorski meji od izliva Save do Kotorja nameravajo baje ustanoviti močen vojaški kordon. V Bosni bi ga tako izvedli, da bi ob meji civilno upravo vojaškim oblastem poverili. Tudi so razpravljali o načrtu, da bi v tej coni naselili madžarske in nemške koloniste iz Avstro-Ogrske in v gotovi meri zopet obnovili pred desetletji opuščeno vojaško granico.

Bomba pri šolskem ravnatelju.

Sarajevo. V Gračanici je aretiran šolski ravnatelj Nikola Ilić, pri katerem so našli skrito bombo.

Protisrbske demonstracije v Dalmaciji.

Zadar. V Dolnjim Kaštelima, v Kaštel-Sučurli, v Sinju, v Starem Gradu in v Drnišu so bile protisrbske demonstracije ter so bile zažgane srbske zastave.

Srbi napovedujejo novo klanje Srbov v Bosni.

»Agence des Balcanes« poroča iz Belgrada: Absolutno zanesljiva poročila napovedujejo, da se izvede v kratkem v Bosni in v Hercegovini novo splošno klanje Srbov. (Bujna fantazija!)

Opustošenja v Sarajevu.

Ekspozitura c. kr. trgovinskega ministrstva v Sarajevu je na Dunaj poslala poročilo, v katerem izjava, da so prva poročila o povzročni škodi srbskim trgovcem pretiravala. Sarajevska trgovska zbornica je sestavila seznam, v katerem izjava, da je trpelo 129 trgovcev škode 2 milijona kron. Manjši trgovci dobe od vlade podporo, da bodo mogli zopet svoje trgovine otvoriti.

Ranjenci ob sarajevskem napadu.

»Bosnische Post« poroča, da je bil gozdni svetnik Pfob ob sarajevskem bombnem napadu nevarno ranjen in da se bo moral vsaj še štirinajst dni zdraviti. Pfobovi ženi in oficijalni Reichu se rane hitro zdravijo.

Preiskava v Srbiji.

S posebne strani poroča »Neues Wiener Tagblatt«, da je samoobsebi umevno, da monarhija ne bo od Srbije zahtevala, da bi avstrijske oblasti na srbskih tleh vodile preiskavo, ker od Srbije ne bodo ničesar zahtevali, kar bi bilo proti suvereniteti države. Zahtevala se bo pa vsaj konfrontacija v Sarajevu aretiranih oseb z osebami, ki se nahajajo v Srbiji, ki so osumljene, da so napad povzročile. Za to zahtevo nudi zgodovina avstro-ogrskih razmer precedenčni slučaj. Ko je bil umorjen leta 1868. v Topčideru knez Mihael Obrenović, je zahtevalo belgrajsko regentstvo, naj izroče radi suma, da je povzročil umor, na Ogrskem aretirane kneza Aleksandra Karageorgjeviča. Ogrske oblasti pa kneza niso hotele izročiti, naker je v imenu regentstva zahteval Ristić, naj se knez konfrontira z napadalcem, kar je ogrska vlada dovolila. Konfrontacija so tako izvedli, da so na avstro-ogrski ladji peljali kneza, na srbski ladji pa napadalca v sredo Donave. Tu so potem krov ob krovu izvedli konfrontacijo. Kar je takrat Avstro-Ogrska na zahtevo srbske justice dovolila, mora hočeš nočeš tudi Srbija avstrijski justici dovoliti.

Srbsko časopisje hujska naprej proti Avstro-Ogrski.

»Balkan« se z ozirom na izjavo angleškega premirja Asquitha, ki je rekel v angleški zbornici, ki je došlo poročilo o sarajevskem zločinu, da ga usoda človeštva skrbi, objavil nad vse impertinenten članek, v katerem izjava, da je bilo v teh časih izpostavljeno srbsko ljudstvo strašnim mukam jezuitske (?) politike Avstro-Ogrske. Končno je morala usoda dohiteti nadvojvoda Frana Ferdinanda, kakor vse »Loyolove sinove, ki le s krvjo delajo po načelu, da sredstvo posvečuje namen, kakor bo zadela enaka usoda celo Avstro-Ogrski! — »Tribuna« pa piše: Najboljše je, da se ničesar več iz Avstro-Ogrske ne dobavlja, da se ne obiskujejo avstrijske in ogrske toplice in da se ne pozivajo zdravniki iz Avstro-Ogrske. Zasebna iniciativa tozadevno lahko veliko stori in se državi in oblastem v to ni treba vmešavati. — »Stampa« trdi, da izpostavlja sarajevska policija aretirane napadalce nečloveški in najnesramnejši torturi (!), da iztiska iz njih priznanja, da morejo obdolžavati srbsko ljudstvo. — Veleoficiozna »Wiener Allg. Zeitung« piše z ozirom na srbske liste: Poučeni krogi naglašajo, da belgrajske časniške vesti dokazujejo, da se je izjalovilo vplivanje na srbsko časopisje po načelniku srbskega tiskovnega urada, ki je po Pošicevem naročilu delal na to, da bi srbsko časopisje pričelo zmerno pisati. Časopisje se na to ne ozira in hujska še hujske kot prej. Če se je prej sodilo, da Pašić ni v stanu ali pa da ni voljan preprečiti izgredev časopisja, se danes kot gotovo sodi, da Pašić ne razpolaga s sredstvi, da bi omejeval ekscese belgrajskega časopisja. Slede dve važni posledici. Srbski publicisti nadaljujejo s sovraštvom prepovedano propagando, ker gotovo natančno poznajo pravi položaj v državi in so prepričani, da njih pisava občinstvu ugaja. Večletna setev sovraštva in moralne podivjanosti je vzklikla in danes stoji že stvari tako, da zapeljano ljudstvo ne more več pogrešati hujskajočega pisanja v časopisju. Danes ni le naši, marveč tudi drugi evropski javnosti jasno, da monarhija spričo tega ne more stati s prekrižanimi rokami in da mora zasledovati skrajno previdno in čuječo politiko.

Propaganda za Veliko Srbijo.

»Piemonte« objavlja dopis nekega »naprednega« Hrvata iz Zagreba, ki povodom zagreških demonstracij izjava, da so Srbi in Hrvati en narod, katerega bodočnost zahteva, da se ne ostane več pri besedah, marveč da so potrebna dejanja za združitev v eno državo.

Protiaustrijski bojkot.

Iz Belgrada se poroča, da se protiaustrijski bojkot razširja. Belgrajsko časopisje napada upravo srbske paroplovne družbe, ki je sklenila, da nakupi nove ladje in čolne pri ogrski »Danubijevi« ladjedelnici. Vlada vpliva proti bojkotu.

Sodba v Nemčiji o sarajevskem napadu. Berlinski »Lokalanzeiger« objavlja pod nadpisom »Solidarnost Evrope proti velesrbski propagandi« članek, ki predvsem izjava, da avstro-ogrski vlada ne namerava diplomatskih korakov proti Srbiji in da se v Budimpešti in na Dunaju zaenkrat omejujejo na odredbe proti velesrbski propagandi v Bosni in Hercegovini. List nadaljuje: »To zmerno stališče podonavske monarhije je tem umiljivejše, ker se ni na razpolago končni zaključek preiskave o zvezah sarajevskega umora. Dok-

ler ni preiskava končana in dokler ni uradnih dokazov za krivdo zasebnikov ali oficijelnih osebnosti v Srbiji, se morajo vse vesti previdno presojati. Za nadaljnje razmerje med Avstro-Ogrsko in Srbijo bo izid uradne preiskave seveda odločilne važnosti in sodimo, da bodo na Dunaju sklenili v Belgradu odločno nastopiti, če bo za to zadosten razlog. Četudi niso v Srbiji kraljevski umori nenavaden dogodek, se dozda le še niso upali najemati sokrivcev, ki bi v sosednji državi izvajali krvavo delo za velikosrbske svrhe. Proti taki nesramnosti sosedne države, seveda če se dokaže, se ne bo ogorčeno le uprla neposredno prizadeta podonavska monarhija in s polno pravico zahtevala zadoščanje, marveč ves civilizirani svet bo v tem slučaju z zaničevanjem obsojal srbski narod. V Nemčiji, ki je izgubila v Sarajevu prijatelja in zaveznika, bi vsak korak, ki bi ga z Dunaja podvzeli proti krivcem, moralno popolnoma podpirali in tudi uradna Nemčija bi ne zaostala. Naša »Nebelungentreue« bi se iznova potrdila in moramo le odobravati, ker je vlada cesarja Franca Jožefa očividno odločena, da mirno čaka na uspehe preiskave in da po njih svoje postopanje uravnava. Ne motimo se, če sodimo, da bodo tudi v drugih državah, ki so civilizirane, stališče podonavske monarhije odobraval, bodisi da so monarhične, republikanske, germanske, romanske ali pa slovanske.«

Trojni sporazum posreduje v Belgradu.

V Belgradu se trdi, da so sklenile velesile trojnega sporazuma po svojih poslanikih podvzeti pri srbski vladi prijateljske korake in jo opozoriti na potrebo primernih odredb proti gotovim anarhističnim elementom. Srbsko pravosodno minist. bo že izdeluje postavbo proti anarhistom in zarotam, ki se predloži jeseni skupščini.

Po Berchtoldovi avdienci v Ischlu.

O včerajšnji Berchtoldovi avdienci pri cesarju uradnih komuniquejev še ni. Ob pol 3. popoldne je bil Berchtold z grofom Hoyos pri dineju v cesarjevi vili. Ob 4. uri popoldne je Berchtold odpotoval nazaj na Dunaj. »N. Wr. Tagblatt« poroča o avdienci: Cesar je odobril od skupnega min. sveta odobreni kurz v Bosni. Pričakovati se morajo upravno-pravne izpremembe glede na policijo, šole in glede na shode, o čemur bo še Bilinski podrobno cesarju poročal. Ostreje se bo izvajala obmejna policija. Pri srbskem kabinetu naša vlada v kratkem nastopi, a zahtevalo se ne bo nič, kar bi se moralo smatrati za ponižanje ali za afront proti Srbiji. Pričakuje se zato, da bo srbska vlada ugodila našim zahtevam, ki bodo šle za tem, da se krivci kaznujejo in ukreone odredbe proti vsakemu gibanju, ki bi motilo razmerje med Avstrijo in Srbijo. — »N. Fr. Pr.« poroča iz Ischla, da se v Bosni ne izpremene osebe in tudi ne vladni kurz, ki meri na to, da ostanejo lojalni Srbi v vladni večini. Ostreje bodo nadzirali mejo, izvedli prenosove na srednjih šolah in strožje nadzirali shode. Ko se sklene preiskava, se obvesti srbska vlada o dejanskem položaju in o imenih kompromitiranih oseb in se potem diplomacije pozove, naj pokliče v svojem delokrogu kompromitirane osebe na odgovor in nudi gotova jamstva, da se v bodoče tudi v Srbiji ne bo trpela velesrbska propaganda v monarhiji, da je srbska vlada ne bo pospeševala, marveč preprečevala. Po včerajšnji seji ogrskega državnega zbora je zboroval pod Tiszovim predsedstvom ogrski ministrski svet, v katerem je Tisza poročal o sklepih skupnega min. sveta. Poroča se, da se v najkoreknejši diplomatski obliki Srbija pozove, naj preiskavo v interesu čruiranj in kaznovanja krivcev podpira in v bodoče poskrbi, da se velesrbska propaganda v Bosni ne bo gojila po agitaciji iz Srbije. Želje naše monarhije bo beron Giesl še ta teden v Belgradu raztolmačil. Od odgovora, ki ga dobi, bodo odvisni nadaljnji koraki. Pričakuje se, da bo Srbija ravnotako vljudno in določno na naša vprašanja odgovorila. Pričakuje se, ker je Srbija vsako skupnost z veleizdajalsko agitacijo v Bosni odklonila, da izpregledajo tudi tisti Srbi, ki jih je zdaj motila dvoumna srbska politika. Preko Budimpešte se pa poroča: Cesar je sicer pritrdil sklepom skupnega ministrskega sveta, a pristavil nekaj kritičnih opazk. O noti, ki se še ta teden srbski vladi izroči, se čuje, da bodo stavljena vljudna a odločna, energična vprašanja glede na zaroto in glede na atentat. Avstro-ogrski poslanik baron Giesl prevzame, ko se vrne danes Berchtold na Dunaj, diplomatske akte in se z njimi takoj vrne na svoje mesto. Demarša se izvede v Belgradu oficijelno v soboto. Za odgovor srbske vlade se stavi rok.

Usoda bosensko-hercegovaškega sabora.

»N. Fr. Presse« poroča, da so brez podlage poročila o razpustu bosensko-hercegovaškega sabora. V Sarajevo se je vrnilo predsedstvo sabora. Dne 9. t. m. je konfiriralo s Potiorekom. Danes konfirirajo hrvaški, mohamedanski in srbski klub.

Nizke cene!

Kupujte in naročajte sukno, modno blago, perilo i. dr. pri

347

Zahtevajte vzorce!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana,
Stritarjeva ulica 4.

Vseco karavovan.

POŠTNE VESTI.

— **Razpisani c. kr. pošni uradi.** Razpisano je mesto nadpoštara na Rakeku (I/2). Prošnje je vložiti v teku štirih tednov. — Razpisano je mesto poštarja v Semiču (II/2). Prošnje je vložiti v teku štirih tednov. — Razpisano je mesto poštarja v Malinski (II/2). Prošnje je vložiti v teku štirih tednov. — Razpisano je mesto poštnega ekspedienta v Dolini (III/4). Pavšal za sluga znaša 252 K. Prošnje je vložiti v teku štirih tednov.

— **Izprememba poštinih okrajev.** Vasi: Ostrovnica, Vareje, Padež in Kozjane so se 16. junija t. l. odcepile od poštne okraja Divača pa so se priključile k poštenu okraju Britof-Vrem. V dostavljalnem okraju c. kr. poštne urada Britof-Vrem ležeče vasi: Famlje, Goriče, Škoflje, Zavrhek, Gorenje Ureme, Dolenje Ureme, Barka, Misleče in Vatovalje so dobile poštne sela. Obenem sta se opustili pošni nabiralnici Barka in Misleče.

— **Poštna vest.** Od 1. avgusta t. l. dalje se bo izpremenilo dnevno enkratno poštno vožnjo med poštami uradi v Rakeku in Prezidu (Hrvatsko) v avtomobilno poštno vožnjo in povečilo »Avtomobilnemu društvu Rakek-Prezid« v Starem trgu pri Rakeku, katero vzdržuje že od 16. maja t. l. dnevno enkratno poštno avtomobilno vožnjo med poštami uradi Rakek in Stari trg pri Rakeku. Avtomobili bodo odhajali od poštne urada v Rakeku vsaki dan ob 7. uri 50 minut zjutraj in ob 3. uri 15 minut popoldne in prihajali v Prezid ob 10. uri 35 minut popoldne, oziroma ob 4. uri 50 minut popoldne v Stari trg pri Rakeku. Iz Starega trga pri Rakeku bo odhajal avtomobil vsaki dan ob 10. uri 50 minut popoldne in od poštne urada v Prezidu vsaki dan ob 5. uri 50 minut popoldne in prihajal v Rakek ob 12. uri 30 minut popoldne, oziroma ob 8. uri 40 minut zvečer. Kurzi, kartiranja, krajevna dostavljanja in pobiranja pisem pri službenih mestih tega okraja, ki ležijo ob progi Rakek-Prezid in katera so v zvezi s to progo ter pri poštinih uradih z deželno poštno službo tudi pohodi deželnih pismonoš se bodo vsled tega od 1. avgusta t. l. dalje primerno preuredila.

DRUŠTVA.

— **Zveza škotistov.** Gospodarski izveleček z občnega zbora 1914. Društvo je imelo v pretečenem poslovnem letu 2628 članov, torej je pristopilo v preteklem letu 324 članov. Leta 1914. ima 128 podružnic z 2952 člani. V preteklem letu je umrlo 19 članov, med njimi Mihael Mahnič, uslužbenec Kranjske hranilnice. Društvo si je ustanovilo svoje zdravilišče na otoku Rab (Arbe) v Dalmaciji, ki reprezentuje vrednost 100.000 kron. Zveza lahko sedaj

nudi svojim članom v slučaju obolelosti to veliko ugodnost, da si opomorejo pod južnim podnebjem, kar bi jim sicer ne bilo na noben način mogoče, ker bi ne zmogli tako visokih izdatkov. V lastnem zdravilišču pa imajo prosto stanovanje, za hrano in oskrbo pa plačajo tako malo, da vsak član lahko zmore te izdatke. Društvo ima sedaj samo še 3700 K dolga na tej napravi. To je pa mogoče le vsled tega, ker so jo prav izdatno podpirali razni denarni zavodi, za kar jim naj bo izrečena na tem mestu najsrčnejša zahvala. Obisk je bil preteklo leto tako izboren, da je imela Zveza dohodkov na najemni 5000 kron. Mesečni društveni časopis izhaja v 3500 izvodih. Društvo je zasnovo tudi oddelka samopomoči, ki bo izplačeval posmrtnine 100 K svojim članom od leta 1915. dalje. Članarina znaša samo 6 K na leto, brez vsakih drugih prispevkov. Zveza se trudi tudi, da s časom nabere fond za obolele člane, tako da smejo ti pričakovati od društva take ugodnosti, kakršnih nobeno drugo organizacijsko društvo ne more nuditi svojim članom.

GOSPODARSTVO.

— **Premije za pogozdovanje goščav.** Kranjsko - primorsko gozdarsko društvo je podelilo za leto 1913. za uspešno pogozdovanje goljav kmečkega posestva sledeče priznavalne diplome, oziroma premije, in sicer: Priznavalne diplome Francetu Slanc, posestniku v Litiji, Ignaciju Zore, posestniku v Črncpotoku, in Antonu Kosmač, posestniku v Radovljici. Premije v znesku po 40 K Antonu Merzel iz Studenca ter Jožetu Šeks iz Gradiških Lazov v znesku po 20 K Antonu Tschinkel iz Koprivnika, Francetu Kanduč iz Brega ter Pavlu Brič iz Gradiških Lazov.

— **Smrkavost konj.** C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju razglasi: Ker se je lansko leto pri mnogih konjih v političnem okraju Kranj uradno dognala smrkavost, je potrebno, da se vnovič preiščejo vsi konji tega okraja po uradnem živinozdravniku. Zaraditega se vsled razpisa c. kr. deželne vlade v Ljubljani zaukaže na podlagi izvršitvenega ukaza k § 34. drž. zakona z dne 6. avgusta 1909, da morajo pripeljati vsi posestniki konj gotovo vse svoje konje, tudi žrebete, na oni prostor, kakor lan. leto k živinozdravniški preiskavi, in sicer od 7. julija do 22. julija v za to določeni kraj kakor tudi ob določeni uri. Ako bi kateri posestniki ne pripeljali navedenega dne ob določeni uri na določeni prostor vseh svojih konj k preiskavi, bode v zmislu § 64. zakona o živinskih kugah kaznovan z zaporom do treh mesecev ali z denarno globo do 1000 kron, njegovi konji pa se bodo preiskali drugikrat na njegove stroške.

— **Železniška vest.** C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Trstu odda dobavo lesenih prečnih pragov za l. 1915. in 1916. potom dobavnega razpisa. Podrobni podatki so razvidni iz časopisov »Osservatore Tiestine«, »Laibacher Zeitung« in »Wiener Zeitung« od 15. julija 1914.

Konfekcijska tvrdka

H. Lukič

Ljubljana, Pred škofijo 19 sprejme

prodajalko

Izurnjena v konfekcijski stroki ima prednost. Ponudbe naj se pošljejo naravnost tvrdki. 2252

Serravallo
železnato Kina-Vino
Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča slast do jedi, okrepla živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus.
Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških sprčiloval.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

VILA

z vrtom in nekoliko gozda v prav lepem kraju blizu Ljubljane, se radi družinskih razmer prodaja. Jako lep razgled in prahu prosta lega. Ponudbe pod »2156« na upravnistvo »Slovenca«.

Hlapec h konjem

se išče. Ozira se le na treznega in pridnega moža, ki se razume tudi na vsa kmetijska opravila. Plača po dogovoru. Pijanci izključeni. Nastop takoj. — Ponudbe pod »Trezen št. 2259« na upravo lista.

Začetniki!

Grško, latinsko, francosko, angleško, nemško, italijansko po zelo nizki ceni! — Marija Stanič, Knaflcova ulica 4. I. 2205

TOVARNA ZAMAŠKOV
JELAČIN & KO
LJUBLJANA

NAJSOLIDNEJŠA in NAJCENEJŠA
POSTREŽBA! ELEKTRIČNI OBRAT.
DIREKTNI UVOZ PROBKOVINE
iz ŠPANIJE in PORTUGALSKE.
ZAHTEVAJTE VZORCE!

Usi odjemalci pišejo

da je najboljši izmed vseh v trgovini se nahajajočih

malinov sok

oni

lekarnarja Piccolija v Ljubljani.

1 poštna pošiljka z voznino in zavojnino K 5-60.

Razpošilja se tudi v sodih in v steriliziranih 1 kg steklenicah.

Naročila izvršuje 677

lekarnar Piccoli, Ljubljana.

Geniki zastoj in franko.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o. LJUBLJANA NA BREGU.

Cene za gospode K 14—, 17—, 20—
" " dame " 12—, 15—, 18—
" " dečke ^{36/39} " 10—, 12—
" " otroke K 5—, 6—, 7—, 8—

Specialna vrsta za moške in ženske samo K 10—

Garantirana kakovost po teh cenah. Genejše vrste od kron 150 naprej.

710

Raunokar je
izšla knjižica

„Zločin v Sarajevu“

ki jo krasi do 30 lepih, deloma umetniških slik. V knjižici je natančen opis vseh na tragičen umor se nanašajočih dogodkov. — Posebej opozarjamo na krasne portretne slike pokojnih žrtv nadvojvode FRANA FERDINANDA in soproge ZOFIJE vojvodinje Hohenberg, ter njunih treh otrok.

Izvod stane 70 vinarjev, po pošti 10 vinarjev več. 2253 Naročila sprejema in izvršuje poštno obratno:

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.